

Paaskud efter det andet for at forsvare de Forholdsregler, man tager. Sagen er, at man saa vel i England som i Tyskland vil holde sig os fra Livet. Dertil kommer en Bevægelse, som de, der ere fortrolige med den engelske økonomisk-politiske Literatur, ville have lagt Mærke til, er kommen oftere og oftere frem i de senere Aar, nemlig i Retning af et Toldforbund mellem England og dets Kolonier. Denne Tanke har ogsaa en almindelig politisk Karakter. Det er jo dels et Udtryk for de Bestyttelsestendenser, der mere og mere komme frem ogsaa i England, og dels for den politiske Belysning, som England har for, at det britiske Kolonialrige ikke længe skal kunne holde sig sammen; det vilde jo unægtelig ogsaa være et kraftigt Baand at omslutte de ellers noget uafhængende Kolonier og knytte dem nærmere til Moderlandet med: en saadan Toldunion, hvorved altsaa Koloniernes Indførsel til Moderlandet, — og det er jo væsentlig en Indførsel af Landbrugsprodukter — kunde blive begunstiget fremfor andre Landes. Det er dette „Greater-Britain“, det større Britannien, denne Sammenlutning af Kolonierne med Storbritannien til et stort Toldforbund, der er et Slagord for store og ikke lidet indflydelsesrige Kredse i England, som vil true os med endnu ganske andre Farer end hidtil. Vilde vi endelig søge et Vellyghedsmotiv i alleregentligste Forstand, have vi det lige for Haanden i den sidste flette Høst, som jo ogsaa kunde bidrage til at begrunde ekstraordinære Forholdsregler til Støtte for Landbruget. At Landbrugets Kalamiteter have en saadan blivende Karakter kan ogsaa godtgøres paa mange andre Maader. Jeg skal nævne nogle Tal, som behjse dette, og herved holde mig til Oplysninger af rent officiel Natur, fremkomne, dels i statistisk Tabelværk og dels i et Værk, der i ethvert Fald er halvt officielt, nemlig Danmarks Statistik, som jo er fremgaaet fra vore to anerkendte Autoriteter paa Statistikkens Omraade, de to national-økonomiske Professorer, hvoraf den ene har Sæde her i Tinget. Det opgives der i Supplementsbundet for 1890, at Prisen paa Landejendomme siden 1887 i Gennemsnit er gaaet ned med 25—30 pCt. Høstens Salgs-værdi var i Femaaret 1879—83 i Gennemsnit 297 Millioner aarlig, men i Femaaret 1884—88 kun 262 Millioner aarlig, altsaa et ganske anseeligt Fald. Men samtidig er Daglønnen stegen; man kan kun angive det tilnærmelsesvis, men det er dog støttet paa det bedste statistiske Materiale, man kan have i den Sag. Daglønnen anslaaes til at være stegen fra 425 Kr. pr. Mand paa egen Koft

i 1883 til 443 Kr. i 1888. Produktpriserne have været synkende, Gjendomspriserne ligeledes synkende, medens Arbejdspriserne have været stigende. Det er Forhold, som der, navnlig paa Grund af deres permanente Karakter, ikke kan paavises Mage til i andre Erhverv; og vil man saa særlig se paa Statens Indgriben i disse Forhold, tror jeg, at man ogsaa derigennem vil kunne begrunde, at Landbruget er ugunstigere stillet end de andre Erhverv. Jeg skal her ikke komme videre ind paa Statskatterne, men dog forekommer det mig utvivlsomt, at Landbruget i Forhold til dets økonomiske Bæreevne er ugunstigere stillet med Hensyn til Statsbeskatningen end de øvrige Erhverv. Hvad de direkte Skatter angaa, da kunne de maaste, naar Tienden holdes ude, omtrent staa i samme Forhold til Indtægten som i Byerne, men for de indirekte Skatters Vedkommende, maa man ikke lade sig vildlede af det Faktum, at der svares mere i Told i Forhold til Indbyggerantallet i Byerne end paa Landet. Man maa erindre Toldskattens tvæeggede Karakter, idet den tillige virker som en Bestyttelse i det store og hele for Byerhvervet lige over for Landbyerhvervet. Jeg skal imidlertid nærmest holde mig til Kommuneskatterne, som jo her ligger for. Jeg ved, at det ved 1ste Behandling her blev fremhævet med en vis Stykke, at Landkommunerne ikke vare ugunstigere stilled med Hensyn til de kommunale Byrder end Købstadkommunerne, idet disse havde en større kommunal Skattebyrde pr. Hoved end Landkommunerne. Gennemsnittet i Aarene 1885—89 for Kommuneskatternes Vedkommende var nemlig pr. Hoved 10 Kr. 53 Øre paa Landet, 11 Kr. 80 Øre for Købstæderne og 22 Kr. 9 Øre for Kjøbenhavns Kommune. Som der allerede er gjort opmærksom paa ved 1ste Behandling af dette Lovforslag af det ærede Medlem for Præsto Amts 6te Valgtreds (Bjosen), som førte Ordet for Forslagsstillerne, kan man aldeles ikke regne paa denne Maade. Man kan ikke beregne Skattebyrdens Lyngde efter Følketallet, men man maa beregne den efter Skatteevnen. Jeg indrømmer ganske vist, at man her kommer ind paa vigende Grund, for saa vidt her ikke gives statistiske Oplysninger, som man med fuld Sikkerhed kan henholde sig til, men derfor er man dog ikke ganske uden Støttepunkter i sine Betragtninger. For det første ligger det jo indenfor enhver personlige Erfaring, at Skatteevnen og Indtægten i det hele taget er mindre paa Landet end i Byen, og det viser sig ogsaa hver Gang vi skulle beregne, hvad Følt kunne leve af paa Land og i